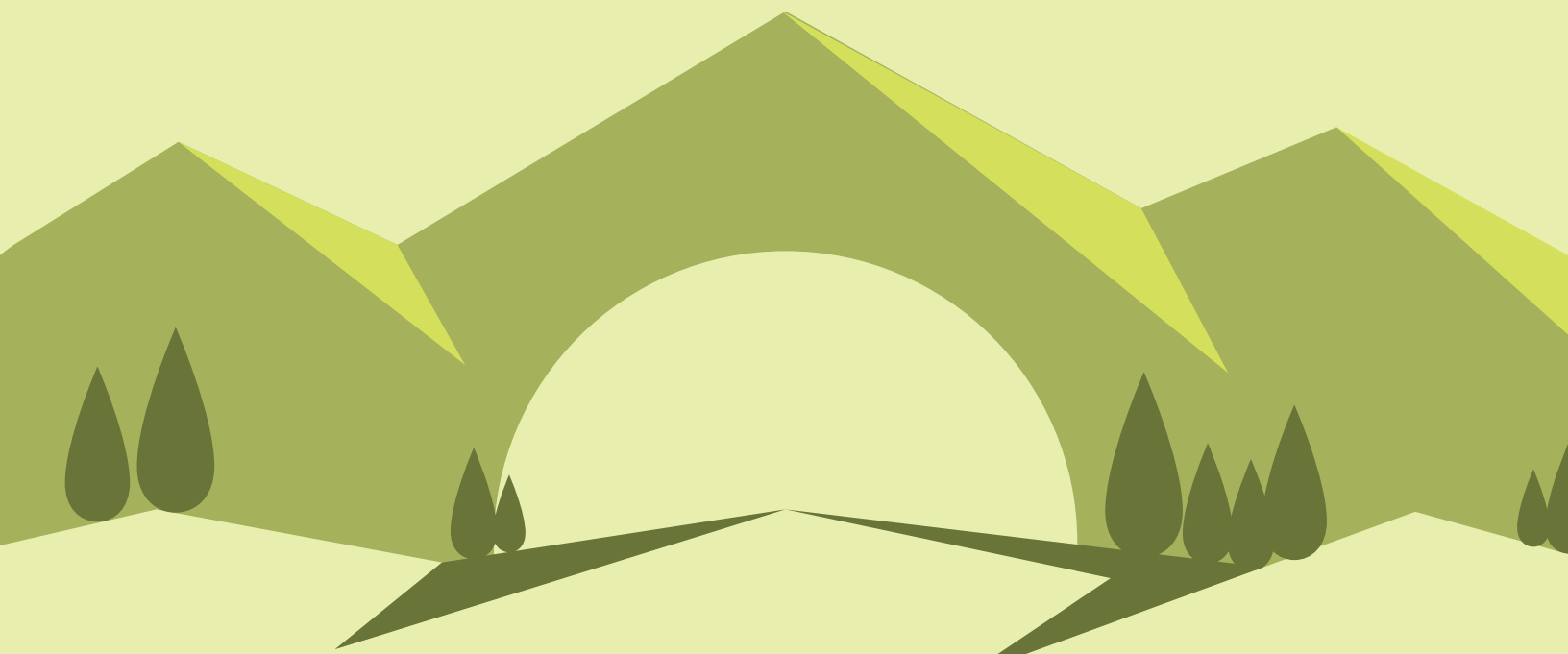

**STRATEGIA INTEGRATĂ
DE DEZVOLTARE A OLTENIEI DE SUB MUNTE
„TRANSFORMARE BLÂNDĂ”
OBȚINUTĂ PRIN COLABORARE ȘI ABORDARE INTEGRATĂ**

SINTEZĂ

CONTEXTUL ÎN CARE APARE STRATEGIA

Asociația Kogayon este inițiatorul procesului de Analiză Teritorială și de elaborare a Strategiei Integrate pentru Dezvoltarea Olteniei de sub Munte. Kogayon, organizație non-guvernamentală cu peste 20 de ani de activitate în teritoriu, este un catalizator al dezvoltării regionale în baza valorificării sustenabile a patrimoniului natural și cultural local, cu scopul de a contribui la conservarea naturii și de a contribui la îmbunătățirea nivelului de trai al comunității locale. În acest context, Asociația a apelat la echipa Urbasofia de specialiști în urbanism și planificare teritorială.

UNDE SUNTEM?

Oltenia de sub Munte beneficiază de o poziție geografică strategică, la contactul dintre zona subcarpatică și masivele montane ale Căpățânii, Lotrului și Parângului, ceea ce îi oferă acces rapid către Râmnicu Vâlcea și către piețe regionale importante. Rețeaua de drumuri naționale facilitează conexiunile cu marile centre urbane, iar apropierea de stațiuni precum Băile Olănești, Băile Govora și Ocnele Mari creează premise pentru diversificarea și extinderea fluxurilor turistice. Totodată, relația cu arii protejate și inițiativa Geoparcului deschide oportunități pentru ecoturism și cooperare la scară regională și internațională.

Teritoriul dispune de un capital natural și cultural excepțional: Parcul Național Buila-Vânturarița, situri Natura 2000, numeroase geosituri, chei și peșteri, păduri virgine și pășuni montane. Acestea sunt completate de livezi tradiționale și terenuri favorabile agriculturii ecologice. În plan cultural, repere precum Mănăstirea Hurezi, tradiția Ceramicii de Horezu, culele de la Măldărești, arhitectura vernaculară și meșteșugurile locale oferă o bază solidă pentru produse turistice autentice. Inițiativele comunitare, investițiile private și proiectele educaționale existente demonstrează deja capacitatea zonei de a activa aceste resurse.

Deși patrimoniul natural și cultural este remarcabil, utilizarea lui este inegală, iar conectivitatea între atracții și comunități rămâne deficitară. Lipsesc trasee tematice, facilități pentru turism lent și o promovare coerentă, ceea ce reduce impactul economic al vizitării. În paralel, identitatea locală se erodează prin intervenții nealiniate specificului zonei, iar cooperarea administrativă între actori publici și privați este insuficientă pentru a genera proiecte integrate și pentru a atrage resursele necesare unei dezvoltări coordonate.

Oltenia de sub Munte traversează un declin demografic accelerat, marcat de diminuarea populației tinere și de creșterea ponderii vârstnicilor. Migrația către centre urbane sau în afara țării, alimentată de oferta limitată de locuri de muncă și de oportunități educaționale, adâncește dezechilibrele socioeconomice și pune presiune pe serviciile publice. În lipsa unei baze active suficiente, capacitatea comunităților de a se regenera și de a susține dezvoltarea pe termen lung este tot mai redusă.

Structura economică rămâne fragilă și slab diversificată, dominată de sectoarele primare și de valorificarea resurselor brute fără procesare locală. Lanțurile valorice incomplete și absența infrastructurilor de producție limitează valoarea adăugată și competitivitatea. În plus, diferențele dintre localitățile cu funcțiuni turistice și cele fără astfel de avantaje accentuează fragmentarea teritorială și împiedică apariția unui model unitar de creștere.

În ansamblu, teritoriul prezintă **un potențial remarcabil, dar fragmentat: un spațiu în care resursele naturale, culturale și umane pot susține o dezvoltare durabilă, însă numai printr-o abordare integrată, colaborativă și coerentă la nivel intracomunitar**. Necesitatea unei strategii comune reiese nu doar din datele statistice, ci și din convergența problemelor, din lipsa coordonării între inițiative și din dorința exprimată constant de actorii locali de a construi împreună un parcurs pentru dezvoltare adaptat specificului Olteniei de sub Munte.

La nivel extern, programele europene și naționale dedicate zonelor rurale, ariilor protejate și turismului sustenabil creează un cadru favorabil pentru finanțare și inovare. Creșterea cererii pentru experiențe bazate pe natură, interesul pentru relocarea urban-rural și pentru consumul de produse locale pot sprijini apariția de noi afaceri și branduri de teritoriu. Valorificate integrat, aceste atuuri pot transforma Oltenia de sub Munte într-o destinație competitivă, capabilă să conecteze turismul montan, patrimoniul cultural și serviciile de wellness într-un model coerent de dezvoltare pe termen lung.

VIZIUNEA PENTRU 2040

Transformarea blândă a Olteniei de sub Munte

Oltenia de sub Munte devine un teritoriu viu, echilibrat și rezilient, în care natura, identitatea locală și comunitățile rurale se dezvoltă împreună, printr-o economie durabilă, infrastructură modernă și peisajului cultural și natural valorificat sustenabil. Transformarea blândă nu înseamnă o dezvoltare lentă sau cu mai puține fonduri, ci o dezvoltare atentă, incluzivă, care are perspectivă de termen lung asupra acțiunii, respectă patrimoniul și specificul teritoriului și, cel mai important, nu lasă comunitatea în urmă!

Viziunea de transformare a fost realizată în mod participativ în cadrul celor 5 ateliere de lucru organizate de Asociația Kogayon, cu expertiza Urbasofia, unde au participat reprezentanți ai comunității: cetățeni, artizani, antreprenori, organizații și asociații, reprezentanți de companii și instituții publice. Viziunea a fost construită în jurul a trei zone: zona construită/economică, zona naturală și zona de tranziție/mixtă. Astfel, teritoriul este tratat ca un sistem complex, în care schimbările demografice, dinamica economică, mobilitatea, patrimoniul și calitatea mediului sunt tratate interdependent.

ÎN ARMONIE CU TERITORIUL ȘI SPECIFICUL LOCULUI ***viziunea pentru zona construită***

Zona construită evoluează în armonie cu peisajul și patrimoniul. Arhitectura nouă respectă caracterul local, clădirile istorice sunt reabilitate și reintroduse în circuitul economic, iar fostele spații abandonate devin huburi comunitare, culturale și productive. Serviciile de proximitate se extind, transformând localitățile în comunități funcționale, atractive pentru locuitori și vizitatori. Mobilitatea susține turismul sustenabil prin transport public îmbunătățit, rute de tip circuit între localități și revitalizarea infrastructurilor istorice de legătură.

OLTENIA PRODUCTIVĂ: GUST, MEȘTEȘUGURI, EXPERIENȚE ***viziunea pentru zona de tranziție***

Zona de tranziție devine un motor economic bazat pe producția locală, gastronomie și experiențe autentice. Produsele agricole și meșteșugurile sunt reunite sub un brand regional recunoscut, integrate în rețele turistice și piețe locale. Livezile, traseele tematice și punctele gastronomice creează venituri, locuri de muncă și oportunități pentru tineri, consolidând economia rurală și transferul de cunoștințe între generații.

NATURĂ PROTEJATĂ, COMUNITATE CONECTATĂ ***viziunea pentru zona naturală***

Zona naturală este protejată și valorificată prin forme de turism lent, educațional și ecologic. Rețelele de trasee conectează satele cu peisajele montane, iar natura devine spațiu de învățare, recreere și reconectare. Intervențiile sunt minimale, folosesc resurse locale și păstrează caracterul autentic al locului.

DE LA VIZIUNE LA ACȚIUNE

Viziunea de transformare blândă se traduce într-un cadru de acțiune ce reunește **trei obiective strategice** orientate spre protejarea resurselor, bunăstarea comunităților și valorificarea identității teritoriale. Ele sunt construite pe baza diagnosticului teritorial, a analizei SWOT și a procesului participativ care a implicat comunitatea, reflectând atât nevoile reale ale teritoriului, cât și potențialul său pentru dezvoltare pe termen lung. Împreună, aceste obiective definesc direcțiile majore de intervenție până în 2040 și stabilesc principiile după care dezvoltarea trebuie gestionată: echilibru, colaborare, respect față de natură și oameni.

OBIECTIVE

- ***Natura protejată, viitor asigurat măsuri pentru dezvoltare sustenabilă pentru peisaje naturale și rurale reziliente***

Transformarea blândă a Olteniei de sub Munte începe prin recunoașterea naturii și a peisajului ca infrastructură activă pentru dezvoltare, accesibilă și trăită de comunități și vizitatori. Peisajul – de la zona montană, la satele submontane și orașele mici cu peisaje valoroase – devine un spațiu al experienței, explorării și educației. Protejarea naturii și a peisajului este o prioritate și primul obiectiv strategic. Acest continuum natural-rural-urban este structurat prin rețele de trasee, drumuri tradiționale, rute tematice și forme de mobilitate lentă, care conectează localitățile între ele și cu resursele naturale din jur. Protejarea și valorificarea responsabilă a acestor resurse sunt susținute prin proiecte care facilitează contactul direct cu natura și peisajul, contribuie la distribuirea echilibrată a fluxurilor turistice și consolidează rolul traseelor și al experienței peisajului ca motor pentru dezvoltare sustenabilă la nivelul întregului teritoriu, incluzând zonele rurale și micile centre urbane.

- ***Oltenia de sub Munte, un teritoriu cu identitate clară și vizibilitate recunoscută, în care economia locală se dezvoltă ca rezultat al valorificării turistice durabile.***

Obiectivul Strategic 2 se concentrează pe construirea unei identități teritoriale clare, coerente și ușor de recunoscut, care să transforme Oltenia de sub Munte dintr-un ansamblu de resurse și inițiative dispersate într-o destinație unitară de experiențe autentice. Acest obiectiv urmărește ca peisajul, patrimoniul, activitățile în natură, evenimentele și viața comunitară să fie citite și parcurse ca un sistem coerent, prin instrumente de orientare, interpretare, mobilitate și comunicare adaptate specificului local. Identitatea nu este tratată ca element simbolic, ci ca infrastructură pentru dezvoltare, care susține economia locală prin turism activ, educațional și cultural, crește vizibilitatea teritoriului și consolidează legătura dintre comunități, vizitatori și peisaj, în acord cu principiile transformării blânde.

- ***Infrastructură modernă pentru oameni și comunități prospere – regenerare rurală, agricultură sustenabilă și calitatea vieții la sat***

Al treilea obiectiv strategic completează transformarea blândă prin concentrarea asupra oamenilor și comunităților care dau sens și continuitate teritoriului. Fără capital uman activ, infrastructură socială funcțională și mecanisme de cooperare intercomunitară, investițiile în natură, peisaj sau patrimoniu riscă să rămână izolate și fragile.

Obiectivul vizează consolidarea comunităților locale prin educație, servicii sociale adaptate, huburi comunitare, programe intergeneraționale și sprijin pentru tineri și noii rezidenți. Obiectivul creează baza socială necesară pentru implementarea și menținerea proiectelor propuse în cadrul celorlalte obiective, asigurând coeziune, capacitate de gestionare și reziliență pe termen lung.

Obiectivele sunt corelate cu cele **trei scenarii pentru dezvoltare**, care urmăresc atingerea viziunii de transformare blândă prin abordări sectoriale complementare, care acționează asupra aceluiași teritoriu din perspective diferite: **natură, turism și peisajul local, identitate și patrimoniu, infrastructură socială și viață comunitară.**

SCENARII

- ***Natura, turismul și peisajul local***

Scenariul pornește de la ipoteza că peisajul Olteniei de sub Munte reprezintă principalul motor de transformare blândă teritorială, în condițiile în care cererea pentru turism lent, experiențial și educațional este în creștere, iar natura rămâne cea mai stabilă și mai puțin volatilă resursă locală. Schimbarea este impulsionată de nevoia de a depăși modelul actual, fragmentat și sezonier, concentrat în câteva zone montane sau stațiuni și de cea de a construi un sistem coerent de experiențe distribuite pe întregul teritoriul. Implementarea sa este susținută de colaborarea dintre UAT-uri, administrațiile ariilor naturale, Consiliul Județean Vâlcea, ONG-uri, ghizi locali și comunități, care contribuie la accesibilizarea, interpretarea și gestionarea responsabilă a peisajului. Prioritare sunt investițiile în infrastructuri ușoare și reversibile, rețele de trasee și mobilitate lentă, instrumente de interpretare și educație ecologică, completate de servicii locale precum ghidajul, gastronomia și cazarea. Astfel, natura se transformă dintr-o resursă pasivă sau exploatată punctual într-o infrastructură teritorială continuă, prezentă la toate scările, care conectează zona montană, submontană și satele, prelungește durata șederii turiștilor, distribuie echitabil beneficiile economice și reduce presiunea asupra arealelor deja saturate.

- ***Identitate, patrimoniu și arhitectură***

Patrimoniul cultural material și imaterial, împreună cu arhitectura vernaculară, pot deveni un motor real pentru dezvoltare economică și comunitară, doar dacă sunt abordate ca sistem integrat. Schimbarea este determinată de riscul de pierdere a autenticității prin intervenții incoerente, presiune investițională și diluarea identității, dar și de oportunitatea crescută de integrare în rețele culturale și turistice naționale și europene. Implementarea scenariului presupune implicarea coordonată a UAT-urilor din Oltenia de sub Munte, a Consiliului Județean Vâlcea, ONG-urilor, meșteșugarilor, ghizilor locali, instituțiilor educaționale, mediului privat și comunităților locale, fiecare contribuind la protejarea și valorificarea patrimoniului. Rezultatul este transformarea unui patrimoniu fragmentat într-un peisaj cultural coerent, capabil să genereze valoare economică, să redistribuie fluxurile turistice și să susțină dezvoltarea locală fără pierderea autenticității.

- ***Infrastructură socială și viața comunitară***

Sustenabilitatea pe termen lung a Olteniei de sub Munte depinde în mod decisiv de consolidarea capitalului uman și social, nu doar de investiții fizice sau economice. Schimbarea este determinată de presiunea combinată a declinului demografic, îmbătrânirii populației și migrației tinerilor, dar și de existența unui potențial latent: comunități active, inițiative locale, infrastructură existentă subutilizată și interes pentru relocare urban-rural. Prin cooperarea dintre UAT-uri, Consiliul Județean Vâlcea, instituții de educație și sănătate, ONG-uri, centre comunitare și mediul privat, sunt dezvoltate rețele de servicii și investiții în infrastructura socială „invizibilă” – educație, servicii integrate, huburi comunitare, programe intergeneraționale și mecanisme de sprijin pentru noii rezidenți și producători locali. Rezultatul este creșterea coeziunii sociale, reducerea vulnerabilităților demografice și consolidarea capacității comunităților de a susține o dezvoltare durabilă și echilibrată a teritoriului.

Pentru fiecare dintre aceste scenarii, strategia trasează prioritățile și etapele de intervenție și propune proiecte complementare. Strategia propune o **foaie de parcurs pentru 2040, ce reunește 39 de proiecte prioritare**, construite pe cooperarea între comunități și sprijinite de un mix integrat de finanțări europene, naționale și private.

CE URMEAZĂ?

Manifest pentru Oltenia de sub Munte

În baza Strategiei și a viziunii definite împreună cu membrii comunității, am conturat un Manifest pentru Oltenia de sub Munte, prin care propunem aderea voluntară la o viziune comună pentru binele comunității din Oltenia de sub Munte, fără a obliga la angajamente legale. Viziunea Manifestului o întărește pe cea prezentată în Strategie. Documentul este disponibil pe **discover-oltenia.ro** și poate fi semnat atât de către persoane fizice, cât și de către organizații, instituții și companii.

Odată asumată la nivel local, strategia nu marchează încheierea procesului, ci trecerea către o etapă de activare și implementare continuă. Menținerea legăturilor create pe parcursul elaborării strategiei este esențială, iar dialogul intercomunitar va rămâne activ, orientat către identificarea oportunităților concrete de finanțare și colaborare. Ne dorim ca actorii relevanți din teritoriu să își asume un rol activ în monitorizarea apelurilor de proiecte și a liniilor de finanțare, în funcție de competențele și rețelele proprii. Pe baza acestor oportunități, se pot iniția discuții focalizate între membrii rețelei teritoriale, pentru a construi parteneriate și aplicații solide. Strategia și analiza teritorială constituie fundamentul tehnic și argumentativ pentru pregătirea proiectelor, asigurând coerența intervențiilor și alinierea acestora la viziunea comună pentru 2040.